



## **Norymberskie tramwaje z okazji 40 lat współpracy**

2019-07-29

**W niedzielę, 28 lipca w ramach obchodów 40-lecia współpracy Krakowa i Norymbergi Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SA w Krakowie wspólnie z Muzeum Inżynierii Miejskiej udostępniło dla mieszkańców i turystów wszystkie norymberskie wagony, które kursowały w przeszłości oraz te, które nadal są wykorzystywane na regularnych liniach.**

Wagony PN3, T4, B4, GT6 oraz N8 można było oglądać na terenie Muzeum Inżynierii Miejskiej przy ul. św. Wawrzyńca 15 w niedzielę, 28 lipca od godz. 10.00 do 18.00. Przed zabytkową halą przypomniano, dlaczego zdecydowano się na sprowadzenie tramwajów z Norymbergi oraz jak ważne to było wydarzenie dla funkcjonowania komunikacji w Krakowie.

Dodatkowo tego dnia na Krakowskiej Linii Muzealnej nr 0 z ul. św. Wawrzyńca do Cichego Kącika kursowały właśnie wagony z Norymbergi. O godz. 11.01 wyjechał skład T4 i B4 w krakowskich barwach. Na kolejny kurs o 12.01 i wszystkie kolejne, wyjechały tramwaje T4 i GT6 w barwach norymberskich.

Warto podkreślić, że dzięki bardzo dobrej współpracy z Norymbergą do Krakowa od 1989 roku do dzisiaj trafiło w sumie prawie 160 tramwajów. Jeszcze obecnie na kilku liniach kursuje 11 wagonów N8 z członem niskopodłogowym. Ta współpraca ma też inny wymiar – w hali Stacji Obsługi i Remontów MPK SA w Krakowie zostały już wyremontowane cztery wagony dla Norymbergi (trzy zabytkowe i jeden wagon przerobiony na kawiarenkę), a obecnie trwa remont czwartego tramwaju.

## **Typy tramwajów z Norymbergi eksploatowane w Krakowie**

### **PN3**

W marcu 1941 roku do Krakowa trafiło dziesięć dużych czteroosiowych wagonów silnikowych (oznaczonych później jako SN3) oraz 23 małe dwuosiowe przyczepy. Bez zmian czy przebudowy wagony niemal natychmiast zostały wprowadzone do ruchu na ulicach Krakowa. Warto zwrócić uwagę, że wagony PN3 w oryginalnym norymberskim zielonym kolorze były niezwykle długo użytkowane na ulicach Krakowa.

Niewielkie wagony użytkowane były do końca lat 50. w składach z wagonami SN1 i SN2 jeżdżąc często w trzywagonowych pociągach. Po wycofaniu z ruchu kilka wagonów służyło jako punkty kontroli ruchu na pętlach, a także jako domki campingowe. Zachowany w całości wagon służący jako plac zabaw jednego z krakowskich przedszkoli był podstawą odbudowy wagonu nr 555 będącego dziś jednym z historycznych wagonów (oryginalny wagon PN3 nr 546 znajduje się w Muzeum Inżynierii Miejskiej).

### **SN3**

Wagony SN3 trafiły do Krakowa w 1941 roku. Zostały wyprodukowane w 1909 roku przy



wykorzystaniu podwozi specjalnych tramwajów zbudowanych w 1906 roku na wystawę. Wagony wsparte na dwóch wózkach typu MTT (duże koło napędowe i małe toczne), z uwagi na swoją długość (11 metrów) otrzymały nazwę Zeppelin. Po ponad dwudziestu latach eksploatacji zostały odstawione w halach warsztatów i wraz z innymi pojazdami oczekiwały na lepszą koniunkturę w komunikacji tramwajowej. Ostatecznie wszystkie wagony w ilości 10 sztuk trafiły latem 1941 roku do Krakowa. Niemal natychmiast zostały wprowadzone do ruchu. Po 1945 roku część z nich przeszła gruntowne przebudowy i unifikacje z eksploatowanym w Krakowie taborem. Zmieniono wygląd zewnętrzny wagonów, wprowadzono zamykane drzwi, wymieniono urządzenia elektryczne. Użytkowano je do końca lat 60. W końcowej fazie eksploatacji dwa wagony przebudowano na pojazdy techniczne, z których wagon wieżowy przetrwał do końca lat 70. Dziś zachowany wagon Zeppelin Tw144 (ex SN3-92) znajduje się w muzeum tramwajów w Norymberdze. Wyremontowany w Krakowie trafił do swojego macierzystego miasta w 1984 roku. Niemniej po wagonach SN3 w Krakowie pozostało wiele elementów zarówno mechanicznych, zabudowy wewnętrznej oraz wyposażenia elektrycznego, które są pieczołowicie przechowywane w MPK. Mają one szansę stać się podstawą do rekonstrukcji takiego wagonu dla Krakowa. W Muzeum Inżynierii Miejskiej znajduje się model w skali 1:10 przedstawiający tramwaj SN3 w krakowskich barwach

## **T4 i B4**

W latach 80. XX wieku w Norymberdze prowadzono intensywne prace przy budowie metra, które sukcesywnie zastępowało tramwaje. Te zaś, zbędne i niewykorzystywane, stały beczynnie w licznych halach postojowych na terenie miasta. W ramach współpracy wystosowano do MPK w Krakowie propozycję zakupu używanych, ale w pełni sprawnych pojazdów po minimalnych kosztach. Propozycja została przyjęta. Szybko dokonano oględzin i przeglądu wagonów pod kątem możliwości ich użytkowania w Krakowie. Z początkiem września 1989 roku do Krakowa dotarły 24 wagony.

14 października 1989 roku na linię nr 2, w obecności najwyższych władz Krakowa i Norymbergi, wyjechały pierwsze składy złożone z wagonów silnikowych T4 i doczepnych B4. Wagony silnikowe i doczepne były bardzo do siebie podobne bowiem były wybudowane według tej samej zasady obowiązującej w latach pięćdziesiątych w Norymberdze. Eksploatację wagonów T4 zakończono w 2002 roku, a B4 w 2008 roku.

## **GT6**

Pierwsze cztery norymberskie wagony GT6 do Krakowa dotarły w listopadzie 1994 roku. Kilka tygodni później, 10 stycznia 1995 roku zaczęły wozić pasażerów. Od tego dnia nieprzerwanie przez 18 lat służyły krakowianom i turystom, kursując na wielu liniach tramwajowych. Wagon GT6 wyruszył w swój ostatni kurs 15 stycznia 2013 roku punktualnie o godzinie 12.07 z pętli Salwator. Tramwaj przewiózł pasażerów na linii nr 2 i po dojeździe do Cmentarza Rakowickiego zjechał do zajezdni w Nowej Hucie.

## **N8**

Dwukierunkowe tramwaje typu N8 wyprodukowane zostały w latach 1976-77 przez firmę MAN w Norymberdze. W latach 1992-93 w zakładach VAG przeprowadzono modernizację wagonów dodając człon środkowy z obniżoną podłogą przy drzwiach wejściowych. Pierwsze wagony N8 zostały



zakupione przez MPK SA w Krakowie w 2006 roku gdzie poddano je modernizacji przystosowując do warunków krakowskiej komunikacji. Sześć wagonów zostało gruntownie przebudowanych otrzymując nowe wyposażenie elektryczne. Wszystkie wagony tego typu stacjonują w zajezdni i stacji obsługi tramwajów Nowa Huta.

## **Norymberskie tramwaje w Krakowie w liczbach**

Z Norymbergi MPK SA zakupiło od 1989 roku:

- 30 wagonów T4
- 51 wagonów GT6
- 62 wagony B4
- 11 wagonów N8

Przed 1989 rokiem do Krakowa zostały sprowadzone 33 wagony. W sumie do Krakowa trafiło 188 wagonów. Obecnie wykorzystywane są tylko wagony N8, m.in. na linii nr 2 i 5.

## **W ramach taboru historycznego Kraków posiada sześć wagonów z Norymbergi:**

- Wagon PN3 nr 546
- Replika wagonu PN3 nr 555
- Wagony T4 nr 127 i 220
- Wagon B4 nr 527
- Wagon GT6 nr 187